

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Дніпропетровської обласної державної адміністрації
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

ГОТУЄМО ФАХІВЦІВ ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

**МАТЕРІАЛИ
III освітнього форуму академічної спільноти**

19–23 червня 2023 року

ДНІПРО
2023

УДК 378.4(477)'364'
ISBN 978-966-323-246-1

*Рекомендовано до друку на Вченій раді
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури
(Протокол № 14 від 04.07.2023)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Савицький М. В. – д. тех. н., професор, ректор Придніпровської державної академії будівництва та архітектури (голова редакційної колегії); **Євсєєва Г. П.** – докторка наук з державного управління, професорка, проректорка з навчально-виховної роботи Придніпровської державної академії будівництва та архітектури (заступниця голови); **Данішевський В. В.** – д. тех. н., професор, проректор з наукової роботи Придніпровської державної академії будівництва та архітектури; **Мамчич І. П.** – к. філол. н., доцентка, завідувачка кафедри підготовки іноземних громадян; **Нажа П. М.** – к. тех. н., доцент, завідувач Навчально-наукового центру освітньої діяльності; **Тіверіадська Л. В.** – методист навчально-методичного відділу.

Готуємо фахівців для відбудови України: матеріали III освітнього форуму академічної спільноти (19–23 червня 2023 року, м. Дніпро; Придніпровська державна академія будівництва та архітектури) / Упоряд. М. В. Савицький, І. П. Мамчич. Дніпро: Придніпровська держ. академія будівництва та архітектури, 2023. 130 с.

ISBN 978-966-323-246-1

У збірнику подано матеріали III освітнього форуму академічної спільноти «Готуємо фахівців для відбудови України», метою проведення якого стало обговорення ідей та вироблення практичних рішень, взаємний обмін досвідом та інноваціями щодо підвищення якості вищої освіти та підготовки кваліфікованих фахівців для відбудови України.

Матеріали Форуму зацікавлять наукових, науково-педагогічних працівників вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, аспірантів і докторантів, здобувачів освіти, а також інших представників соціальної сфери, яких турбують перспективи української освіти.

УДК 378.4(477)'364'

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

© Колектив авторів, 2023

© Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури, 2023

Яковишина Тетяна Федорівна,

докторка технічних наук, доцентка, завідувачка кафедри екології та охорони навколишнього середовища Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

Нестер Анатолій Антонович,

доктор технічних наук, професор, професор кафедри будівництва та цивільної безпеки Хмельницького національного університету

м. Хмельницький, Україна

УПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В ТЕХНІЧНИХ ВИШАХ

Потреба формувати «зелені» навички у фахівців різних галузей народного господарства є актуальною проблемою для економік, які планують відмовитися від вуглецевого способу до 2050 року [1] та гармонізувати взаємовідносини з навколишнім природним середовищем для забезпечення стійкого розвитку.

Рівень сучасного економічного розвитку європейських держав потребує формування суспільного екологічного знання, у якому загальнолюдські цінності, принципи рівноправності всього живого стануть підґрунтям для створення інноваційних, більш дієвих та ефективних технологій, націлених на управління множинними екологічними ризиками. Екологічно свідомі молоді фахівці технічних спеціальностей мають діяти відповідно до екологічної совісті, відійшовши від ідеології екоцентризму. Усвідомлення «оїкос» як універсальної цінності має особливу значущість для всіх і кожного, що відбивається через:

– збереження мудрих «традиційних знань», накопичених століттями та неодноразово підтверджених досвідом;

– можливість виростити особистість з екологічною свідомістю, що вміє розуміти актуальні проблеми взаємозв'язків людини з навколишнім середовищем, дбайливо і обдуманно ставитися до свого житла, краю, планети як до головного екологічного простору, зберігаючи і примножуючи його цінності та багатства, і приймати тільки екологічно відповідальні рішення.

Освіту вважають ключем щодо майбутніх змін для підготовки таких фахівців, здатних у майбутньому на своїх робочих місцях забезпечити формування економічного зростання, заснованого на зелених принципах, включаючи еколо-економічно доцільне використання природних ресурсів, стійкий розвиток міст, промислових агломерацій, просування відповідального виробництва та споживання, зміну моделей поведінки щодо більшої екологічної стійкості.

Через те постає потреба в розробленні та введенні освітніх компонент з успішних прикладів реалізації Європейської зеленої угоди в навчальний процес студентів технічних спеціальностей України [2]. Крім того, наявна певна зацікавленість з боку ЄС у формуванні в Україні фахівців, здатних розв'язувати технічні задачі конкретних виробництв, зважаючи на екологічні пріоритети, що своєю чергою підтверджується значною кількістю грантів, спрямованих на впровадження в освітній процес передового досвіду ЄС із зелених технологій.

У Придніпровській державній академії будівництва та архітектури успішно функціонує проєкт модуль Жана Моне «Європейські практики із зеленої трансформації: уроки для України» проєкт 101085133 – EUGREEN (кафедра міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування, кафедра екології та охорони навколишнього середовища). Однією з таких освітніх компонент, що входить до зазначеного проєкту, є «Адаптація ЄС до змін клімату та стійкі урбоекосистеми» [3, с. 7], призначена сформувати у студентів технічних вишів – екологів, інженерів, економістів, механіків, архітекторів – уміння досліджувати сталий розвиток урбоекосистем у комплексі екологічного, економічного та технічного складників.

Поєднання негативних наслідків урбанізації та кліматичних змін, що спостерігається в техногенно навантажених урбоекосистемах, створює безпосередню загрозу стійкому розвитку, впливаючи на екологічну, економічну та соціальну стабільність як у світі в цілому, так і в окремих країнах. Посилення проявів зміни клімату та аналіз їх негативних наслідків у конкретних містах свідчить, що зміна клімату ініціює широкий спектр проблем, які, на жаль, ще недостатньо вивчені. Широка варіабельність та масштабність проявів зміни клімату призводить на урбанізованих територіях до появи унікальних для кожної природно-кліматичної зони проблем, що можуть спричинити як прямі ризики, приміром, аномальна спека чи підтоплення, так і непрямі – порушення нормального функціонування окремих систем міста та складнощі в наданні базових послуг населенню у водопостачанні, енергозабезпеченні, міському транспорті, охороні здоров'я тощо.

На рівні техногенно навантаженої урбоекосистеми потрібно розробляти та впроваджувати заходи щодо адаптації для своєчасного реагування на наявну зміну клімату, заздалегідь здійснювати підготовку до її очікуваних наслідків. Вибір того чи того заходу зумовлюється конкретною ситуацією, наприклад, за збільшення кількості повеней будують захисні споруди, облаштовують дренаж та зливову каналізацію, створюють систему раннього оповіщення населення, а за умов коливання тепла потрібно запроваджувати зовсім інші заходи. Побудова урбоекосистеми, стійкої до кліматичних ризиків, є актуальним завданням сьогодення, яке потребує пошуку ефективних не лише екологічних, а й технічних і економічних рішень, отже, перегляду підходу до всієї системи господарювання на рівні міста та держави в цілому.

Політика Європейської зеленої угоди (Green Deal) [4; 5, с. 18–21] щодо сталого розвитку потребує підготовки фахівців, здатних шляхом розв’язання конкретних прикладних задач у межах техногенно навантажених урбоєкосистем сприяти екологізації економіки, перетворити Європу на кліматично нейтральний континент, підвищити добробут громадян, захистити біологічне різноманіття. Освітня компонента сприятиме формуванню у студентів знань про зміни клімату, адаптацію до їх негативних наслідків з наукового, соціального та політичного погляду, зважаючи на особливості техногенно навантажених регіонів та їх бази природних ресурсів, для забезпечення сталого розвитку урбанізованих територій, з урахуванням спрямованості їх виробництв. Під час вивчення освітньої компоненти на підґрунті зелених практик ЄС будуть набуті теоретичні та практичні навички щодо розв’язання задач, пов’язаних з впливом зміни клімату на функціонування природного та техногенного складника урбоєкосистем техногенно навантажених регіонів; розроблення багатоцільових природоохоронних заходів для пом’якшення наслідків зміни клімату та забезпечення екологічної безпеки міських територій; формування механізмів адаптації та стимулювання процесів самовідновлення урбоєкосистем з урахуванням глобальних цілей сталого розвитку, а саме, Європейської зеленої угоди щодо кліматичних заходів.

Набуті знання сприятимуть підготовці сучасних фахівців технічних вишів, які мають виявляти та аналізувати ключові проблеми економічного розвитку на конкретному виробництві, керуючись принципами зеленої економіки, обґрунтовувати механізми практичного вирішення екологічних проблем, здійснювати комплекс заходів щодо забезпечення зеленого розвитку на рівні промислового підприємства, суспільства та держави.

Література

1. European Green Deal. URL: <https://rb.gy/xiu6x>.
2. Ukraine’s participation in the European Green Deal. URL: <https://rb.gy/ic5zf>.
3. Яковшина Т. Ф. Адаптація ЄС до змін клімату та стійкі урбоєкосистеми: навч. посіб. Дніпро: Придніпровська держ. академія будівництва та архітектури, 2023. 109 с.
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Відомості Верховної Ради. 2014. № 40. ст. 2021.
5. Картування стратегічних цілей України та ЄС у контексті Європейського зеленого курсу: вектори розвитку та флагманські ініціативи: аналітичний документ. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2021. 54 с. URL: www.irf.ua/wp-content/uploads/2021/07/ua_greendeal_flagship_mapping_2021.pdf